

Lehetetlenre nem szabad vállalkozni – uniós zöldpolitikai célok és a kisvállalkozások jövője

dr. Petri Bernadett

A római jog szerint lehetetlenre nem szabad vállalkozni. Olyan teljesítésekről szolt ez az előírás, amelyek valamilyen lehetetlen vállalat tartalmaztak, mint pl. hogy valaki „ujjával megérinti az eget” vagy „egy kentaurt ígér”. Vajon lehetetlen vállalat jelent-e az Európai Bizottság számára, hogy egy olyan kisvállalkozási stratégiával álljon elő, amely - különösen a kialakult járványügyi helyzet gazdasági következményeire tekintettel - azzal könnyíti a kkv-k helyzetét, hogy érdemben csökkenti azok adminisztratív terheit, miközben klímapolitikai és zöldpolitikai vállalásainak is megfelel?

Miközben a [decemberi plenáris ülés](#) folyamán az Európai Parlament tevékenységének fókuszát elsősorban a többéves pénzügyi keret elfogadásához kapcsolódó aktusok jelentik, két, az európai kis- és középvállalatok működését jelentős mértékben befolyásoló jelentésről is dönt a Parlament. E két javaslatot áttekintve azt látjuk, hogy míg az eddigi európai kis- és középvállalati stratégia kifejezetten a kisvállalatok gazdasági működésének elősegítése mellett foglalt állást, lassanként a zöldpolitikai és zöldpárti elképzelések olyan mértékben nyernek teret a parlamenti döntéshozatalban, hogy újabban összeütközésbe kerülnek egymással az uniós prioritások.

Kisvállalati stratégia – nagypolitikai ambíciók

Az Európai Unió 27 tagállamában összesen [24 millió kis- és középvállalat](#) működik. A járvány kitörése előtt gazdasági tevékenységük során az EU GDP-jének több mint felét állítottak elő, s mintegy 100 millió munkavállalót foglalkoztattak. A kkv- egyértelműen az uniós gazdaság gerincét képezik.

A legutóbbi, a „[Kkv-stratégia a fenntartható és digitális Európáért](#)” című bizottsági közleményt 2020. március 10-én tették közzé, míg másnap, március 11.-én a WHO már ki is adta a Covid19-világjárványra vonatkozó [figyelmeztetést](#). Az új helyzet jelentős hatással volt és van jelenleg is a kkv-k működését érintő gazdasági, társadalmi és politikai környezetre. A Covid járvány okozta gazdasági válságra reagáló Európai Központi Bank (EKB) által bevezetett [vészhelyzeti eszközvásárlások](#) manapság többnyire inkább a nagyobb vállalatokat segítik és kevésbé javítják a kkv-k pénzügyi feltételeit. A számos gazdasági, társadalmi és politikai körülményben bekövetkezett változás miatt a stratégia felülvizsgálata vált tehát szükségessé.

Az Európai Parlamentben 2020. december 16.-án plenáris szavazásra kerülő, az európai kkv-kra vonatkozó új stratégiáról szóló [állásfoglalásra irányuló indítvány](#) grandiózus kezdeményezés és számos szaktanárság véleményét tartalmazza. Az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottság és azon belül Paolo Borchia jelentéstevő által bemutatott szöveg

ambiciózus, azt olvasva az embernek olyan benyomása alakul ki, hogy az európai kisvállalatok helyzete igazán jó kezekben van az Európai Parlamentnél, olyan részletességgel tárja fel a javaslat a kis-és középvállalatok szerepét még az űrprogramokra, a védelmi politikára és a digitális letöltéssel foglalkozó szolgáltatásokra is kitérve.

Az Eurochambres 2019. évi [üzleti felmérése](#) szerint az adminisztratív eljárások jelentős kihívást jelentenek a kkv-k csaknem 80%-a számára. Ezt elismerve az ITRE Bizottság szövege több ponton rámutat arra, hogy az Európai Unióban szokásos túl sok adminisztratív és szabályozási teher akadályozhatja kkv-k fellendülését, hiszen azok nem rendelkeznek a szükséges erőforrásokkal ahhoz, hogy eleget tegyenek az összetett bürokratikus követelményeknek. Egyúttal felhívja a tagállamokat és a Bizottságot, hogy ismerjék el az egyszerűsítés szükségességét, és fogadjanak el konkrét és kötelező célokat és egy kkv-kat segítő ütemtervet. Egyúttal számonkéri a tagállamokon, hogy közülük többen legfeljebb 30%-os mennyiségi célokat tűztek ki az adminisztratív terhek csökkentésére. A Bizottságot pedig arra hívja fel, hogy legkésőbb 2021 júniusáig álljon elő konkrét javaslattal annak érdekében, hogy ezek a bürokratikus terhek valóban csökkenjenek.

Az üzenet tehát egyértelmű, gondolhatnánk. Az ördög azonban itt is a részletekben rejlik és érdemes kicsit górcső alá venni, hogy mi a helyzet akkor, ha ezt a több, mint kielégítő álláspontot összevetjük más szakbizottságok kisvállalkozásokat is érintő javaslataival. Az Európai Bizottságnak ugyanis jelentős kihívással kell szembenéznie, ha nemcsak az ITRE Bizottság által előterjesztett szövegnek akar megfelelni, hanem azt is figyelembe kívánja venni, hogy mit javasol neki a Jogi Bizottság legújabb, szintén december 16.-án napirendre kerülő jelentésében.

Fenntartható-e a fenntarthatóság?

A zöldpártiból liberálissá avanzsált jelentéstevő, Pascal Durand [fenntartható vállalatirányításról szóló indítványában](#) olyan célokat fogalmazott meg, amelyekkel az Európai Bizottságnak igazán feladta a leckét azzal kapcsolatban, hogy milyen módon rendezze az európai kisvállalatok sorsát.

A fenntartható vállalatirányítás igazán magasztos cél. A Jogi Bizottság szövegének megközelítésében azt jelenti, hogy a vállalatok működésük során kellő mértékben figyelembe veszik a körülöttük tapasztalható valamennyi fontosabb általános társadalmi és környezetvédelmi szempontot, kezdve a munkavállalóik jogaival és olyan távlatokig érve, mint bolygónk tűrőképessége határainak tiszteletben tartása. Amilyen magasztos, olyan hűsbavágó is egyúttal, mivel a jelentés az Európai Bizottság által 2021-ben felülvizsgálni tervezett, [nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvet](#) használná jogi eszköznek arra vonatkozóan, hogy információ szolgáltatására kötelezze a vállalatokat arra nézve, miként is állnak a fenti célokhoz. A nagyvállalatokat 2018 óta terhelő jelentéstételi kötelezettség pedig nem arról híres, hogy ne jelentene adminisztratív terhet a cégek számára, ezért is az elsősorban közérdeklődésre számot tartó nagyvállalatokat terheli a jelenlegi szabályok szerint.

Ezen felül a vezető tisztségviselők felelősségi körébe utalná, hogy a fenntarthatósági céloknak megfeleljenek, s egyúttal kötelezővé tenné, hogy e tisztségviselők ne csak a gazdasági haszon maximalizálása és a tagok vagy részvényesek érdekeit szem előtt tartva járjanak el, hanem egyúttal arra is kötelezve legyenek, hogy a vállalatot fenntarthatóan irányítsák – bármit is

jelentsen ez. A kötelezettség elmulasztása különböző jogkövetkezményekkel járhat, akár büntetőjogiakkal is.

Nem is lenne különösebben kifogásolható tehát a felvetés, amennyiben csak a tőkeerős nagyvállalatokra terjednének ki a fenti rendelkezések. Ezzel szemben azonban a jelentés egyik egyik javaslata az uniós kis – és középvállalatokat is szeretné az új jogszabály hatálya alá sorolni, mind a jelentéstételi kötelezettség, mind pedig az ügyvezetői felelősség vonatkozásában. Ugyan a jelentéstevő elsősorban az illegális üzleti tevékenységekhez – például a környezeti bűncselekményekhez, a vadon élő állatok és növények jogellenes kereskedelméhez, a korrupcióhoz vagy a pénzügyi bűncselekményekhez – kapcsolódó beruházásokra nézve szeretné a kis-és középvállalatokra nézve kiterjeszteni e kötelezettséget, mivel azonban vélhetően egy kkv sem szervezi gazdasági tevékenységét – nyíltan – illegális célok elérése érdekében, a Jogi Bizottság szövege csak úgy értelmezhető, ha minden kisvállalat köteles lesz teljesíteni a fenntarthatósági célokat, amennyiben tevékenysége valamely szinten is kapcsolódik a természetes környezethez, a kereskedelemhez vagy a pénzügyi szektorhoz – gyakorlatilag tehát nagyjából minden európai cég.

Zöldpolitika kontra versenyképesség

Ha azt gondolnánk, hogy mindez nem fokozható tovább, érdemes egy pillantást vetni a szerencsére még egy korábbi eljárási szakaszban járó, [a vállalati átvilágításról és a vállalati elszámoltathatóságról szóló JURI jelentéstervezetre](#), amely Lara Wolters, holland munkáspárti képviselő tollából származik. A szöveg értelmében kötelező átvilágítási követelményeket és kötelezettségeket kell szabni valamennyi vállalkozás számára, melynek során a cégeknek nemcsak saját tevékenységük vonatkozásában, de üzleti kapcsolataik tevékenységére nézve is meg kellene vizsgálniuk az emberi jogok, a szociális és munkajogok valamint a környezetvédelemmel kapcsolatos kötelezettségek tiszteletben tartását illetve betartását. Amennyiben a fentiek terén mulasztás áll fenn, mind saját működésük, mind partnereik vonatkozásában felelősségre vonhatók. A jelentéstevő a fentieket a kis- és középvállalkozásokra, sőt, a mikrovállalkozásokra nézve is kötelezővé tenné, annyi engedményt téve mindösszesen, hogy adott esetben kevésbé széles körű és formalizált átvilágítási eljárásokat engedne számukra.

Figyelembe véve, hogy a fenti két, tehát a fenntartható vállalatirányítás, valamint a vállalati átvilágítás és vállalati elszámoltathatóság vonatkozásában a [Bizottság munkaprogramja](#) szerint Reynders uniós biztos 2021-re jogalkotási javaslattal kíván előállni, a veszély igencsak valós. Miközben az új uniós kkv stratégiának az Európai Parlament javaslata szerint is az egyszerűsítés és az adminisztratív terhek csökkentésének irányába kellene tartania, szemmel láthatóan a fokozódó zöldpolitikai elköteleződés új irányt szab az uniós gazdaságpolitika számára. Az irányváltást elnézve pedig lehetetlen küldetésnek tűnik egy olyan jogszabályi keret megalkotása, amelynek végül nem az európai kisvállalkozások lesznek a vesztesei.

2020.12.17.